

Generace, jež konečně něco udělá

Evropa dnes nepůsobí jako kontinent v krizi. Spíš jako kontinent v čekárně. Ale čekání není strategie, nečekejme na novou stabilitu.

Ivana Tykač

zakladatelka institutu Solvo

Čekáme, až skončí válka. Čekáme, až se vrátí levná energie. Čekáme, až se Německo znovu nadechne. Čekáme, až inflace definitivně odejde. Čekáme, až někdo jiný přijde s řešením. Čekání ale není strategie. Je to tichá forma rezignace.

Česko má zvláštní talent: přežít všechno. Monarchii, okupaci, normalizaci, transformaci. Jsme národ, který vydrží. Ale vydržet nestačí. Vydržet je pasivní ctnost. Teď potřebujeme aktivní odolnost.

Odolnost není jen psychologický pojem, ale má mnoho podob. Může být chápána jako politicko-ekonomická disciplína. Může znamenat schopnost jednat dříve, než nás k tomu donutí okolnosti, nebo investovat, když ostatní váhají. Přestat omlouvat vlastní nečinnost složitostí světa.

Válka na Ukrajině není jen zahraniční událost. Je to test, zda Evropa ještě umí jednat jako civilizace, jež chce přežít v konkurenci světa. A pro Česko je to test, zda chceme být subdodavatel dějin, nebo jejich spoluautor.

Nečekejme na „novou stabilitu“. Stabilita se nevyskytuje v přírodě. Vyrábí se. Vyrábí se rozhodnutím, že energie je prioritou číslo jedna – ne téma na další kulatý stůl. Vyrábí se tím, že stát zrychlí povolování investic, místo aby je dusil formuláři. Vyrábí se tím, že školy připravují děti na svět umělé inteli-

gence, ne na svět, který končí. Vyrábí se tím, že si přiznáme, že obrana a demografie nejsou abstraktní čísla, ale otázka přežití.

Jenže existuje ještě hlubší rovina. Odolnost země začíná odolností jednotlivce. Každý z nás dnes stojí před stejnou volbou jako stát: rezignace, nebo iniciativa. Rezignace má tisíc podob – cynismus, věčné nadávání, sdílení dalšího rozhořčení na sociálních sítích. Iniciativa je méně viditelná, ale silnější: vzdělávat se, podnikat, zvyšovat kvalifikaci, vychovávat děti k odpovědnosti, investovat do svého zdraví, nebýt závislý jen na státu.

Stát může vytvořit rámec. Ale charakter společnosti tvoří lidé.

Možná jsme si zvykli na pohodlný model posledních třiceti let: svět byl relativně bezpečný, energie dostupná, globalizace výhodná. Teď žijeme v éře, kdy je všechno dražší – energie, bezpečnost, stabilita. A dražší je i budoucnost. Musíme si ji znovu zasloužit.

Je snadné říkat, že za všechno může Brusel, Moskva, Washington nebo Berlín. Je těžší říci: Co uděláme my?

Česko má výhodu, kterou podceňujeme. Jsme malá země. To znamená, že změna je rychlejší, pokud se pro ni rozhodneme. Nemusíme čekat na konsenzus 27 států. Můžeme být laboratoří funkční energetiky, rychlé digitalizace, efektivního státu. Můžeme být zemí, která pochopí, že konkurenceschopnost není slogan, ale každodenní práce.

Nejde o hysterii. Nejde o válečnou mobilizaci. Jde o rozhodnutí přestat se chovat, jako by současný stav byl přestupní stanicí zpět do minulosti. Není. Jsme na prahu dlouhého období, kdy svět nebude levný ani jednoduchý. A právě proto potřebujeme odvahu přestat čekat.

Konec války neovlivníme přímo. Ale zda z ní vyjdeme silnější, či unavenější, ovlivnit můžeme. Otázka nestojí: Kdy to skončí? Zní: Co uděláme dříve, než nás to dožene?

Ček
v Na
láns
Nej
byl
dov